

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА
ОБЛАСТ АНГЛИСТИКА НА ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТОТ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Со Одлука бр. 1902-48/7 од 10.2.2016 година донесена на 135. седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 10.2.2016 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на *еден наставник во сите звања за наставно-научната област англистика* на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Комисијата работеше во следниов состав:

- проф. д-р Елени Бужаровска – претседател, редовен професор на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- проф. д-р Јованка Лазаревска-Станчевска – член, редовен професор на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;
- проф. д-р Билјана Ивановска – член, вонреден професор на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Коха“ и „Нова Македонија“ на 15.1.2016 година и во предвидениот рок се пријави само еден кандидат: **доц. д-р Марија Кусевска**, доцент на Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката **доц. д-р Марија Кусевска** е родена на 15 јануари 1954 година во Пехчево. Основно и средно образование завршува во Скопје и во 1973 година се запишува на Филолошки факултет при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Катедрата за англиски јазик и книжевност. Студиите ги завршува во 1977 година. Во 1996 година добива стипендија од Американската асоцијација за универзитетски жени (American Association of University Women, AAUW) и се запишува на постдипломски студии на Државниот универзитет во Аризона, Темпи, САД, на Катедрата за англиски јазик, магистерски студии за предавање на англискиот јазик како втор или како странски јазик (MTEFL). Во текот на студиите ги полага следните испити: Методи на истражувачка работа, Лингвистика, Синтакса, Анализа на дискурсот, *Американски говори*, *Теории за учење втор јазик*, *Методи за предавање странски јазици*, *Граматика за предавање на англискиот јазик како странски јазик* и *Природата на билингвизмот и усвојувањето втор јазик*. Магистрира во 1997 година со одбрана на магистерски труд на тема „Говорни чинови: говорниот чин на приговарање“. Во 2008 година ја пријавува темата за изработка на докторска дисертација со наслов „*Анализа на несогласувањето во македонскиот и во англискиот јазик и импликациите за македонските говорители*“ на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, која успешно ја одбранува на 10 јануари 2011 година и се здобива со научен степен **доктор по филолошки науки**. Истата година е избрана во звање **доцент за наставно-научната област англистика** на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

По дипломирањето до 2010 г., д-р Марија Кусевска работи како професор по англиски јазик во Центарот за странски јазици (ЦСЈ) во Скопје. Како професор по англиски јазик работи со слушатели од различни возрасти и различни нивоа (од почетно до високо ниво), подготвува слушатели за полагање меѓународни испити (FCE, CAE, BEC, IELTS, TOEFL, Michigan examinations), води и дизајнира курсеви за бизнис, менаџмент, право, банкарство,

новинарство, како и курсот Англиски јазик за јавната администрација за постдипломските студенти при Центарот за јавна политика и менаџмент, оддел на Универзитетот од Пицбург во Скопје. Од 2002 до 2006 год. е директор за настава во ЦСЈ во Скопје. Нејзините обврски во овој период вклучуваат следење на сите методолошки достигнувања во наставата по странски јазици и нивна примена во работата, обезбедување услови за перманентно образование на професорите и обука на млади професори при нивно вклучување во работата, дизајнирање програми за потребите на клиентите во поглед на учењето странски јазици и др. Во работата на ЦСЈ ја воведува Заедничката европска рамка на референтните јазични нивоа (ЗЕРП) и го пилотираше Европското јазично портфолио (ЕЈП). Од 2006 до 2007 год. држи лекторски часови по англиски јазик на Катедрата за англиски јазик и литература на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, а од 2007 до 2010 год. предава Методика на наставата по англиски јазик, Анализа на наставни методи, Анализа на текстови и дискурс, Прагматика и деловен англиски јазик на ФОН Универзитет во Скопје. Во периодот од 2007 до 2010 год. за време на летните семестри предава македонски јазик на Државниот универзитет во Аризона, САД.

1. Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1.1. Доцент од научната област во која се избира: д-р Марија Кусевска е избрана во наставно-научно звање доцент за наставно-научната област *англистика* на 3.10.2011 година со Одлука бр. 2402-114/3 на ННС на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Рефератот од Рецензентската комисија за овој избор е објавен во Универзитетски билтен бр. 66 од 15.9.2011 г.

1.2. Објавени повеќе трудови од кои најмалку осум во научни списанија (во земјава/во странство), од кои најмалку пет труда се во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации помеѓу двата избора:

Б.р.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1	Кусевска, М., Бужаровска, Е., Митковска, Л.	Полифункционалноста на да-не прашањата	Филолошки студии (меѓународно списание)	13
2	Ivanovska, B., Kusevska, M., Daskalovska, N., Ulanska T.	On the Reliability of Discourse Completion Tests in Measuring Pragmatic Competence in Foreign Language Learners	International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (меѓународно списание)	7
3	Kusevska, M.	Students' Performance in Face-to-Face Communication: Apologising in English	International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (меѓународно списание)	7
4	Kusevska, M.	Connecting development of pragmatic competence with the CEFR	Linguistica (меѓународно списание)	45
5	Kusevska, M.	Raising intercultural awareness	Културе у дијалогу: Комуникација и културни утицаји (меѓународно списание)	11
6	Kusevska, Marija	<i>Mitigating disagreement: Cross-cultural perspective</i>	Jezik, knjizevnost, diskurs. Jezicka istrazivanja (меѓународно списание)	8
7	Ивановска, Б., Даскаловска, Н., Кусевска, М., Уланска, Т.	<i>Определување прагматичка компетенција кај изучувачите на англиски и германски јазик.</i>	Knowledge International Journal (5)11/1 (меѓународно списание)	5

8	Кусевска, М.	Дискурсниот маркер „ама“: прагматичка анализа на неговата употреба во говорните чинови на несогласување	Македонски јазик (меѓународно списание)	65
9	Кусевска, М.	Улогата на „па“ како адверсативен дискурсен маркер	Македонски јазик (меѓународно списание)	64
10	Kusevska, Marija , Ulanska, T. Ivanovska, B. Daskalovska, N. and Mitkovska, L.	<i>Assessing Pragmatic Competence of L2 Learners</i>	FLTAL'15 - 5th International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (меѓународно списание)	5
11.	Mitkovska, L., and Buzarovska, E., and Kusevska, M.	<i>Macedonian “da ne”-Questions as Distance Markers</i>	Distance in Language: Grounding a Metaphor Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, UK (меѓународна публикација)	

1.3. Објавена рецензирана скрипта и објавен рецензиран практикум од соодветната научна областа за која се избира кандидатот во електронска форма во е-библиотеката на веб-страницата на УГД:

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Издавач	Година на издавање
1.	Марија Кусевска	Contrastive Analysis of English and Macedonian (<i>рецензирана скрипта</i>)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2013
2.	Марија Кусевска	Contrastive Analysis of English and Macedonian -Language Workbook- (<i>рецензиран практикум</i>)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2013

2. Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

2.1. Наставно-образовна дејност: д-р Марија Кусевска е избрана во наставно-научно звање **доцент за наставно-научната област англистика** на 3.10.2011 година со Одлука бр. 2402-114/3 на ННС на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Кандидатката успешно ги извршува своите наставни активности како доцент по следните предмети на **прв циклус студии** на Филолошкиот факултет:

- Синтакса на англискиот јазик 1 (2+2+1) – задолжителен предмет;
- Синтакса на англискиот јазик 2 (2+2+1) – задолжителен предмет;
- Контрастивна анализа на англискиот и на македонскиот јазик (2+1+1) – избран предмет;
- Семантика на англискиот јазик (2+1+1) – избран предмет;
- Социolingвистика на англискиот јазик (2+1+1) – избран предмет;
- Англиска граматика 2 (синтакса) (1+1+1), модул рано учење на англискиот јазик на Факултетот за образовни науки – избран предмет.

Кандидатката, исто така, активно учествува во реализација на наставата на **втор циклус студии** на Филолошкиот факултет, каде што реализира предавања по следниве предмети:

- Лингвистика на англискиот јазик (3+2+2) - задолжителен предмет;
- Прагматика и анализа на дискурс (3+2+2) - задолжителен предмет;
- Синтакса и граматички категории (2+2+1) – изборен предмет;
- Социолингвистика (2+2+1) – изборен предмет;

За потребите на наставно-образовниот процес на Филолошкиот факултет во Штип, доц. д-р Марија Кусевска има објавено на веб-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип една рецензирана скрипта и три рецензирани практикуми. Треба да се истакне дека кандидатката доц. д-р Марија Кусевска била ментор за изработка на дипломски трудови на над педесетина кандидати на прв циклус, како и ментор за изработка на магистерски трудови на шест кандидати на втор циклус студии (еден на Катедрата за англиски јазик и книжевност при УГД, три на Катедрата за англиски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при УКИМ и 2 на Филолошкиот факултет при ФОН Универзитет). Исто така, била член на бројни комисии за одбрана на дипломски трудови на Филолошкиот факултет во Штип.

2.2. Научноистражувачка дејност: доц. д-р Марија Кусевска е автор и коавтор на голем број трудови објавени во домашни и меѓународни списанија и зборници.

I. Трудovi со оригинални научни резултати објавени во домашни и меѓународни списанија и зборници на трудови

1. Кусевска, Марија и Бужаровска, Елени и Митковска, Лилјана (2015) *Полифункционалноста на да-не прашањата*. Филолошки студии, 2 (13). pp. 277-290. ISSN 1857 6060

Евалуација на трудот: Во овој труд се спроведува прагматичка анализа на *да не* – прашањата за да се определат нивните комуникациски функции во различни контексти: понуда, поттикнување, емпатија, неодобрување, иронија, и сл. За разлика од поларитетните *дали*-прашања, кои бараат потврден или одречен одговор, *да не*-прашањата се пристрасни бидејќи бараат потврда на претпоставката на говорителот. Семантичката одлика на „пристрасност“ ги прави *да не*-прашањата погодни за сигнализирање позитивна учтивост и помал степен на хоризонтално растојание меѓу соговорниците.

2. Ivanovska, B., Kusevska, M., Daskalovska, N., Ulanska T. (2016) *On the Reliability of Discourse Completion Tests in Measuring Pragmatic Competence in Foreign Language Learners*. International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR), 25 (1). pp. 67-82. ISSN 2307 - 4531

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледуваат инструментите кои беа користени при собирањето податоци за говорните чинови со цел мерење на прагматичката компетенција на студентите по германски и англиски јазик на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, Р. Македонија. За таа цел се користеше Тест за пополнување дискурс (DCT) за говорните чинови барања, приговарање и извинување. Заклучокот е дека и покрај ограничувањата, овој инструмент може да даде релевантни податоци.

3. Kusevska, Marija (2015) *Students' Performance in Face-to-Face Communication: Apologising in English*. International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR), 24 (1). pp. 67-82. ISSN 2307 - 4531

Евалуација на трудот: Трудот го разгледува стекнувањето прагматичка компетенција на македонските изучувачи на англискиот јазик на нивоата A1, A2, B1 и B2 преку анализа на говорниот чин извинување. Анализираниите разговори беа земени од Македонскиот корпус на англискиот меѓујазик (МКАМ) и беа споредени со стратегиите и јазичните средства коишто се предвидуваат со Заедничката европска референтна рамка на јазиците (ЗЕРП). На крај се изведуваат некои заклучоци во врска со реализацијата на говорниот чин на извинување од страна на македонските изучувачи на англискиот јазик.

4. Kusevska, Marija (2014) *Connecting development of pragmatic competence with the CEFR*. Linguistica, 54 (1). pp. 97-110. ISSN 2350-420X

Евалуација на трудот: се анализира како Заедничката европска рамка на референтните нивоа (ЗЕРП) може да се користи за истражување на прагматичката компетенција на

изучувачите на англискиот јазик. Посебен акцент се става врз употребата на јазичките средства, лексичките и синтаксичките средства кои ги модифицираат говорните чинови, употребата на модалните глаголи и на глаголот *I think*.

5. Кусевска, Марија (2013) *Подизање свесности о интеркултурној комуникацији*. Културе у дијалогу: Комуникација и културни утицаји, 4. pp. 153-164. ISSN 978-86-6153-183-5

Евалуација на трудот: Целта на овој труд е да ги испита причините кои им оневозможуваат на соговорниците да ги постигнат своите цели во усната комуникација. Истражувањето се врши врз основа на материјал собран за време на состаноци во македонска и во американска средина. Заради културните разлики, соговорниците од различни култури може да имаат различни очекувања за кои не се свесни. Јазикот во овие ситуации се анализира врз основа на 1. теоријата за учтивост на Браун и Левинсон (Brown&Levinson, 1987), во која централен поим е поимот за лицето и 2. јазичните стратегии кои имаат за цел да го поддржат позитивното и негативното лице на говорителите. Во трудот се заклучува дека подигање на свесноста за интеркултурната комуникација може да им помогне на соговорниците да ги надминат недоразбирањата и да ја одржат комуникацијата.

6. Kusevska, Marija (2015) *Mitigating disagreement: Cross-cultural perspective*. Jezik, književnost, diskurs. Jezicka istrazivanja. pp. 351-362. ISSN 978-86-7379-369-6

Евалуација на трудот: Во овој труд се анализира ублажувањето на несогласувањето во англискиот и во македонскиот јазик. Целта на трудот е 1. да се анализира до кој степен несогласувањето се ублажува во македонскиот и во американскиот англиски; 2. да се определи рамката во која се врши несогласувањето во двата јазика; 3. да се определат јазичните средства кои се употребуваат за оваа цел во двата јазика. Се анализира употребата на дискурсниот маркер, лексичките единици, времињата и аспектот, синтаксичките конструкции, секвентната организација на говорот, интонацијата и сл.

7. Ивановска, Билјана и Даскаловска, Нина, и Кусевска, Марија и Уланска, Татјана (2015) *Определување прагматичка компетенција кај изучувачите на англиски и германски јазик*. International Journal Scientific and Applicative papers: Knowledge, 11/1. ISSN 1857-92

Евалуација на трудот: Целта на овој труд е да се анализираат компонентите што треба да се совладаат при усвојувањето на англискиот и на германскиот јазик како странски јазици. Прво се дефинира прагматичката способност на студентите при изучувањето на странскиот јазик, потоа се опишуваат инструментите што се користат за собирање на податоци како и методите за нивна анализа. Во процесот на усвојување на странскиот јазик комуникацијата и прагматичката компетенција се многу тесно поврзани. За да можат успешно да комуницираат на странскиот јазик студентите мораат добро да ги познаваат не само јазикот туку и културата.

8. Кусевска, Марија (2012) *Дискурсниот маркер ама: прагматичка анализа на неговата употреба во говорните чинови на несогласување*. Меѓународно списание Македонски јазик. ISSN 0025-1089

Евалуација на трудот: Предмет на ова истражување е употребата на адверсативниот дискурсен маркер *ама* во говорниот јазик при изразување несогласување. Најголем дел од говорните чинови на несогласување беа собрани за време на состаноци, а помал дел беа земени од телевизиски интервјуа. Во ваквото опкружување, *ама* се разгледува како дискурсен маркер за изразување некаква спротивност, за индексирање на искази на локално и на глобално ниво во дискурсот, и за засилување на несогласувањето, но и неговото поврзување со други дискурсни маркери и јазични средства за ублажување на исказот којшто *ама* го воведува.

9. Кусевска, Марија (2014) *Улогата на „на“ како адверсативен дискурсен маркер*. Македонски јазик, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје. pp. 253-264. ISSN 0025-1089

Евалуација на трудот: Оваа статија претставува анализа на употребата на *на* како адверсативен дискурсен маркер. Анализата е направена врз корпус на говорни чинови на несогласување во кои растојанието помеѓу учесниците е мало. Дополнително беше спроведен прашалник меѓу 30 испитаници со цел да се испита нивната интуиција во врска со употребата на *на*. Анализата на *на* е направена според Теоријата на релевантност (Sperber & Wilson, 1986) и концептите за контекстуално и процедурално значење.

10. Kusevska, Marija, Tatjana Ulanska, Biljana Ivanovska, Nina Daskalovska, and Liljana Mitkovska (2015) *Assessing Pragmatic Competence of L2 Learners*. Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (Fall 2015), стр. 149-158, ISSN 2303-5528.

Евалуација на трудот: Во овој труд се испитуваат компонентите на прагматичката компетенција кај изучувачите на странските јазици. Се поаѓа од претпоставката дека комуникативната компетенција вклучува лингвистичка, социолингвистичка и прагматичка компетенција. Прво ја дефинираме прагматиката на меѓујазикот. Потоа се осврнуваме на прагматичката компетенција и на компонентите релевантни за нејзиниот развој (говорни чинови, импликации и изрази-формули). На крај ги разгледуваме инструментите и методите за оценување на прагматичката компетенција на изучувачите. Заклучуваме дека главните проблеми со кои се соочуваат истражувачите се: 1. кои компоненти од меѓујазикот на изучувачите да се оценуваат; и 2. како да се оценуваат.

11. Кусевска, Марија (2015) *Патот до значењето: улогата на дискурните маркери при декодирање на пораката*. Зборник на трудови од научниот собир под наслов „Значењето низ времето и просторот“, 24, 48-56. ISSN 978-608-220-030-9.

Евалуација на трудот: Дискурните маркери заземаат значајно место во прагматиката. Тие придонесуваат за начинот на кој дискурсот се толкува и се вклучени во процесите за декодирање на инференцијата на исказот. Во овој труд тие се разгледуваат од гледна точка на Теоријата на релевантноста. Според оваа теорија дискурните маркери немаат концептуално, туку процедурално значење (инферентното значење). Тие се како патокази во процесот на комуникацијата кои го насочуваат соговорникот кон декодирање на имплицитното значење на пораката на говорителот. Процесите на декодирање на инференцијата се илустрираат преку примери со дискурните маркери *ама, добро, значи, на и др.*

12. Ивановска, Б., Кусевска, М., Даскаловска, Н., Митковска, Л., Ценова, М., и Крстева, В. (2015) *Проектот „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“ и негово претставување*. Годишен зборник 2015 - Филолошки факултет, УГД - Штип, 6. стр. 43-53. ISSN 1857-7059

Евалуација на трудот: Со овој труд се претставува проектот под наслов „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“, кој беше пријавен на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, преку Фондот за научно-истражувачка работа на именуваниот Универзитет. Претставени се основните цели, фазите на проектот и очекуваните крајни резултати.

13. Кусевска, Марија (2015) *Улогата на модалните глаголи како ублажувачи во англискиот и во македонскиот јазик*. Годишен зборник 2015 - Филолошки факултет, УГД - Штип, 6. стр. 43-53. ISSN 1857-7059

Евалуација на трудот: Во овој труд се осврнуваме на модалноста како категорија која има значајна улога при градењето на говорните чинови и комуникацијата меѓу луѓето. Во основа на нашето истражување е усната комуникација. Поаѓајќи од претпоставката дека постои разлика меѓу англосаксонската и македонската култура, очекуваме дека постои разлика и во поглед на јазичните средства кои припадниците на овие култури ги користат. Соговорниците често прибегнуваат кон употреба на јазични средства со кои ќе го намалат ризикот од попречување на комуникацијата. Во тој поглед голема улога имаат модалните глаголи. Во оваа анализа прво ја опишуваме употребата на модалните глаголи, а потоа објаснуваме врз основа на што се темелат разликите.

14. Стојановска, К., Кусевска, М. (2015) *Пицин и креолски јазик*. Годишен зборник 2015 - Филолошки факултет, УГД - Штип, 6. pp. 43-53. ISSN 1857-7059

Евалуација на трудот: Во овој труд се дава преглед на настанувањето и употребата на пицин и на креолските јазици. Потребна за меѓусебна комуникација на говорители кои зборуваат различни јазици резултирала со создавање на нови јазици, кои имале поедноставни граматички правила. Тие новонастанати јазици се познати како пицин и креолски јазик. Овие два вида јазици си имаат свои сопствени карактеристики на кои ние се осврнуваме во овој труд.

15. Кусевска, Марија (2014) *Меѓукултурни истражувања на говорните чинови*. Годишен зборник 2014 - Филолошки факултет, УГД - Штип, 5. pp. 43-53. ISSN 1857-7059

Евалуација на трудот: Овој труд претставува преглед на меѓукултурните истражувања на говорните чинови во Македонија. Посебен осврт се дава на принципите кои можат да доведат до различно обликување на говорните чинови и употреба на различни комуникациски стратегии во јазиците, воопшто, и посебно во македонскиот и во англискиот јазик. Со оглед на говорните чинови коишто се разгледуваат, како клучни се наведуваат перцепцијата на ситуацијата, перцепцијата на општествените фактори, сфаќањето за лицето и видовите учтивост. Од овие фактори зависат директноста во изразувањето и изборот на јазичните средства во комуникацијата.

16. Kusevska, Marija (2014) *The Art of Mitigation: How EFL Learners Do It*. Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (J-FLTAL). ISSN 2303-5528

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледува како македонските изучувачи на англискиот јазик го формулираат своето несогласување. Истражувањето се потпира на претходна контрастивна анализа на овој феномен со која се открива дека македонските и американските говорители користат различни средства за изразување на своето несогласување. Притоа се разгледуваат лексичките и синтаксичките средства, како на пр. модалните глаголи, дискурсниот маркери, изразите на неопределеност и недефинираност, кондционалите, и сл.

17. Mitkovska, Liljana and Buzarovska, Eleni and Kusevska, Marija (2014) *Corpus evidence for the acquisition of modal verbs of obligation by Macedonian Learners of English*. In: 7th ELTAM-IATEFL- TESOL Conference: Continuing Professional Development - Opportunities and Challenges, 27-28 Oct 2012, Skopje, Macedonia. Continual professional development - opportunities and challenges, 1 (1). pp. 55-63.

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледува процесот на усвојување на модалните глаголи кои изразуваат обврска. Материјалот за анализа е земен од Јазичниот корпус на меѓујазикот на македонските изучувачи на англиски јазик. Контрастивната анализа на употреба на овие модални глаголи кај македонските изучувачи и кај родените говорители покажува дали македонските изучувачи ги користат правилно. Се анализира и улогата на јазичниот трансфер во овој процес.

18. Kusevska, Marija (2014) *Developing Pragmatic Competence at A1, A2, B1 and B2 Level: Requests*. Proceedings of the International Applied Linguistics Conference: Practice in Language, Language in Practice, 146-157. ISSN ISBN 978-608-4506-34-8

Евалуација на трудот: Во овој труд се изнесуваат резултатите од истражувањето за стекнување прагматичка компетенција на македонските изучувачи на англискиот јазик на нивоата A1, A2, B1 и B2 според Заедничката европска рамка на референтните нивоа (ЗЕРП). Во конкретниот случај се анализира како македонските говорители ги формулираат барањата во англискиот јазик. Анализата се спроведува според следните чекори: 1. се дефинираат очекувањата според ЗЕРП за дадените нивоа; 2. се анализираат барањата за секоја група посебно; 3. се дефинира степенот на усвојување за секое ниво посебно; 4. се анализира модификацијата на барањата и јазичниот трансфер; 5. се наведуваат некои импликации значајни за изучувањето на овој говорен чин.

19. Кусевска, Марија и Митковска, Лилјана (2013) *Македонскиот корпус на англискиот меѓујазик и неговата примена во лингвистиката и во лингводидактиката*. Електронските ресурси и филолошките студии. pp. 333-349. ISSN 978-608-234-012-8

Евалуација на трудот: Во оваа статија го претставуваме Македонскиот корпус на англискиот меѓујазик (МКАМ). Тој претставува електронска база на текстови пишувани од изучувачи на англискиот јазик во Република Македонија. Создаден е во рамките на проектот *Анализа на англискиот меѓујазик од македонски говорители на A1, A2 и B1 ниво од Заедничката европска референтна рамка за јазиците (ЗЕРП)* со посебен осврт на меѓујазичното влијание. Целите на проектот се да се опишат карактеристиките на англискиот меѓујазик од македонски говорители.

20. Кусевска, Марија (2013) *Принципи на усната комуникација*. Зборник на трудови од научниот собир „Македонскиот јазик како средство за комуникација и како израз на културата“, КН. 23. pp. 213-220. ISSN 978-608-220-025-5

Евалуација на трудот: Целта на ова излагање е да даде преглед на теориите за лицето коишто извршиле големо влијание во областа на прагматичките и меѓукултурните истражувања. Истражувањата вршени во различни културни средини покажуваат дека лицето и принципот за учтивост се универзални, но дека начинот на кој се реализираат во секојдневната комуникација се специфични за секое општество посебно. Оттука се наметнуваат две прашања: 1. кое е македонското лице, т.е. кои се принципите врз коишто се гради комуникацијата во македонската културна средина и 2. како овие принципи влијаат врз изборот на јазичните средства со кои ја обликуваме нашата комуникација.

21. Кусевска, Марија (2013) *Несогласувањето, лицето и интеркултурната комуникација*. Литературен збор (1-3). pp. 59-68. ISSN 0024-4791

Евалуација на трудот: Анализата на говорните чинови на несогласување во англискиот и во македонскиот јазик покажува дека и македонските и американските говорители користат стратегии за засилување и стратегии за ублажување на несогласувањето, но во англискиот јазик посилено се изразени стратегиите за ублажување на исказот, а во македонскиот стратегиите за засилување на исказот. Тоа е резултат на покажувањето преферентност кон различни системи на учтивост. Американската рамка на несогласување ја вклучува претпоставката дека несогласувањето треба да се избегнува. Македонската култура повеќе ги вреднува солидарноста и пријателството, па оттука во неа се развиле стратегии на инволвираност и блискост.

22. Кусевска, Марија (2013) *Стекнување прагматичка компетенција*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 4 (4). ISSN 1857-8667

Евалуација на трудот: Крајна цел на учењето странски јазик е оспособување на изучувачите да комуницираат на јазикот којшто го изучуваат. За да бидат успешни во комуникацијата, тие треба да ги научат прагматичките принципи на јазикот-цел, т.е. да стекнат прагматичка компетенција. Во оваа стаија се дава преглед на елементите потребни за стекнување прагматичка компетенција во усната комуникација. Посебно внимание се обрнува на говорните чинови, стратегиите на говорните чинови и принципите на учтивост.

23. Кусевска, Марија (2012) *За поимот „лице“ во прагматиката*. Годишен зборник на Филолошки факултет, 3 (3). ISSN 1857-8667

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледуваат поимите „лице“ и „учтивост“, како и последиците од нивното различно сфаќање во различни култури. Овие концепти се разгледуваат од гледна точка на теоријата на Гофман за лицето и теоријата за учтивост на Браун и Левинсон. Истражувањата во различни културни средини покажуваат дека иако лицето и учтивноста се универзални концепти, во различни средини различно се сфаќаат. Ова доведува до создавање конфликтни ситуации во интеркултурната комуникација. Контрастивната анализа може да придонесе кон нивно подобро разбирање.

III. Монографии

24. Кусевска, Марија, Трајкова, Зорица, Нешковска, Силвана и Смичковска, Фанија. (2014) *Говорни чинови: барање, заблагодарување, извинување, приговарање*. Академски печат, Скопје. ISBN 978-608-231-143-2

Евалуација на трудот: Во оваа книга се разгледуваат комуникациските и културните аспекти на говорните чинови и нивната важност при изучувањето странски јазици. Книгата се состои од теориски дел и четири детални истражувања на говорните чинови во англискиот и во македонскиот јазик: изразување барање, заблагодарување, извинување и приговарање. Покрај откривање на механизмите на овие чинови, се дава и објаснување за јазичното однесување на припадниците од различни култури. Со оглед на тоа што книгата претставува прв труд од областа на говорни чинови во Р. Македонија, нејзиниот придонес за развојот на меѓукултурната и општата прагматика е непроценлив за јазичните истражувања во нашата земја.

25. Митковска, Ј., Кусевска, М. и Бужаровска, Е. (2013) *Корпусни истражувања на англискиот меѓујазик на македонските изучувачи: Усвојување и меѓујазично влијание*. ФОН Универзитет, Скопје. ISBN 978-608-4506-32-4.

Евалуација на трудот: Во оваа книга се прикажани резултатите од дел од истражувањата на англискиот јазик на изучувачи со прв (мајчин) јазик македонски, работени

во рамките на проектот *Анализа на англискиот меѓујазик од македонски говорители на А1, А2 и Б1-ниво од Заедничката европска референтна рамка за јазиците (ЗЕРР)* со посебен осврт на меѓујазичното влијание, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Македонија. Книга има за цел да ја поттикне истражувачката активност и согласно со тоа е поделена на два дела: првиот дел е теориски и во него се дава преглед на некои основни поставки врз кои се базираат истражувањата, а во вториот дел се поместени неколку статии во кои се претставени првите резултати од истражувањата на англискиот меѓујазик на македонски говорители.

26. Кусевска, Марија. (2012) *Меѓукултурна прагматика. Несогласување во усната комуникација: англиски и македонски*. Академски печат, Скопје, Република Македонија. ISBN 978-608-231-071-8.

Евалуација на трудот: Истражувањето претставено оваа книга се однесува на влијанието на тоа како културата го обликува однесувањето и како влијае врз обликувањето на говорот. Поконкретно, се анализира интеркултурната комуникација меѓу американските и македонските говорители. Се опишуваат јазичните средства кои се користат за изразување несогласување и се опишуваат некои проблеми кои може да се појават во комуникацијата меѓу овие две културни групи.

IV. Поглавје во странска книга на англиски јазик:

27. Mitkovska, Liljana and Buzarovska, Eleni and Kusevska, Marija (2015) *Macedonian “da ne”-Questions as Distance Markers*. In: *Distance in Language: Grounding a Metaphor*. Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, UK, pp. 243-262. ISBN 978-1-4438-7261-4.

Евалуација на трудот: Во ова поглавје се разгледуваат дискурсивните функции на македонските конструкции кои ги содржат модалната честичка „да“ и негативниот прилог „не“. Колокацијата на овие два елемента го формира епистемичкиот маркер „да не“. Овој маркер се користи за формирање специфични прашања кои се користат за изразување замолување, предупредување, како и за изразување загриженост, иронија, и сл. Целта на ова истражување е да го анализира растојанието кое овие прашања го наметнуваат, а кое е резултат на двосмисленост и заедничко знаење. Тие креираат блискост и солидарност и како такви претставуваат индиректна стратегија.

V. Рецензирани електронски скрипти

28. Kusevska, Marija (2013) *Contrastive Analysis of English and Macedonian*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-4708-21-6.

Евалуација на трудот: Оваа скрипта се користи како основна литература за предметот *Контрастивна анализа на англискиот и македонскиот јазик*. Таа има цел 1. да ја зголеми свесноста на студентите за разликите и сличностите помеѓу англискиот и македонскиот јазик; 2. да ги насочи студентите од наставната насока како да ја користат Контрастивната анализа при предавањето англиски како странски јазик; и 3. да ги насочи студентите од преведувачката насока како да ја користат Контрастивната анализа за подобрување на своите преведувачки вештини. Скриптата се состои од два дела. Во првиот дел се вклучени општи поглавја: што е Контрастивна анализа, како се развила, која е нејзината поврзаност со другите лингвистички дисциплини, кои се нејзините слабости и предности, јазичен трансфер и сл. Во вториот дел се вклучени поглавја во кои се споредуваат конкретни аспекти на двата јазици од областа на морфологијата, лексикологијата, синтаксата и прагматиката.

VI. Рецензирани електронски практикуми

29. Kusevska, Marija (2013) *Contrastive Analysis of English and Macedonian - Language Workbook*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-4708-22-3.

Евалуација на трудот: Практикумот *“Contrastive Analysis of English and Macedonian: Language Workbook”* содржи вежби кои се тесно поврзани со истоимената скрипта и се користи за предметот *Контрастивна анализа на англискиот и македонскиот јазик*. Практикумот содржи 11 поглавја соодветни на поглавјата во скриптата во кои се сместени воведни активности, активности за усвојување на терминологијата, вежби за користење

јазични корпуси, вежби за преведување, споредување, пишување есеи, истражување, и сл. На крајот има девет додаци кои имаат за цел да ги оспособат студентите да читаат литература од областа на контрастивната анализа, да составуваат инструменти за споредување на јазиците и да сумираат резултати.

30. Kusevska, Marija (2014) *English Sentence Analysis*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-244-133-7.

Евалуација на трудот: Практикумот „English Sentence Analysis: Language Workbook“ содржи вежби кои се поврзани со лекциите од предметот Синтакса на англискиот јазик 1. Предметот претставува вовед во синтаксата на англискиот јазик и ги обработува составните делови на речениците, видовите глаголи и реченици во англискиот јазик, јазичните зборовни групи и видовите фрази. Вежбите во практикумот ги оспособуваат студентите практично да ги анализираат јазичните структури и да станат свесни за нивната организација на различни нивоа.

31. Kusevska, Marija (2015) *English Syntax and Discourse - Language Workbook*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-244-260-0.

Евалуација на трудот: Практикумот „English Syntax and Discourse: Language Workbook“ содржи вежби кои се поврзани со лекциите од предметот Синтакса на англискиот јазик 2. Вежбите во практикумот имаат за цел 1. да го продлабочат знаењето на студентите за синтаксичките структури во англискиот јазик; 2. да ја изразат поврзаноста на синтаксата со семантиката и прагматиката; 3. да ги оспособат студентите да ги препознаваат семантичките улоги на синтаксичките структури во зависност од контекстот и прагматичките функции; и 4. да ги насочат студентите кон аналитичко јазично истражување. Посебен акцент се става на значењето во контекст, организацијата на дискурсот и препознавање на двосмисленоста.

VII. Учество на семинари, конференции, симпозиуми и обуки

32. 5th International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics. 7-9 May 2015, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. “Assessing pragmatic competence of L2 learners.”

33. 25th Conference on British and American Studies, 21-23 May 2015, Timisoara, Romania. “Profiling pragmatic ability of foreign language learners.”

34. 7th International Conference: KNOWLEDGE CAPITAL OF THE FUTURE. 18-20 December 2015, Thessaloniki, Greece. “The role of feedback in improving learning processes and learning outcomes”.

35. Научен собир „јазичната слика на светот“, 15-16 мај 2015, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, Република Македонија. „Рамка за меѓукултурните истражувања на говорните чиновни“.

36. 2nd International Conference on English language, British and American Studies, 29 May 2015, International Balkan University, Skopje, R. of Macedonia. “Describing Speech Act from Cross-Cultural and Interlanguage Perspective”.

37. Scientific Conference “Language, Literature, Discourse”, 25-26 April 2014, Faculty of Philosophy, University of Nis, Serbia. “Mitigating Disagreement: Cross-cultural Perspective”.

38. 4th International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (FLTAL'14), 9-10 May, 2014, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. *The art of mitigating disagreement: How EFL learners do it.*

39. Четврта годишна конференција на иселеничките организации, 25-26 July 2013, Скопје. *Учење македонски преку интернет.*

40. Applied Linguistics Conference 2013: Practice in Language, Language in Practice, 7-8 June 2013, FON University, Skopje, Republic of Macedonia. *Developing Pragmatic Competence at A1, A2, B1 and B2 Level- Requests.*

41. Distance in Language, Language of Distance, 5-6 Apr 2013, Institute of Slavonic Philology at the LMU Munich, Germany. *Macedonian ‘da ne’ questions as distance markers.*

42. Научен собир „Значењето низ времето и просторот“, 22-23 мај 2013, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, Република Македонија. „Патот до значењето: улогата на дискурските маркери при декодирање на пораката“.

43. Симпозиум „Електронски ресурси и филолошки студии“, 13-14 септември 2013, Филолошки факултет „Блаже Конески“, УКИМ, Скопје, Р. Македонија. *„Македонскиот корпус на англискиот меѓујазик (МКАМ) и неговата примена во лингводидактиката и во лингвистиката“*

44. English Language and Literature Studies: Embracing Edges, 7-9 Dec 2012, Belgrade, Republic of Serbia. *Use of Modal Auxiliaries by Macedonian Learners of English: a corpus based study.*

45. 11th International conference *Cultures in Dialogue*. Faculty of Philology of Belgrade University, 28-30.09.2012, Belgrade, Serbia. *“Raising Intercultural Awareness”*

46. Научен собир „Македонскиот јазик како средство за комуникација и како израз на културата“, 10-11 мај 2012, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, Република Македонија. „Принципите на усната комуникација“

47. 7th ELTAM-IATEFL-TESOL Conference: Continuing Professional Development - Opportunities and Challenges, 27-28 Oct 2012, Skopje, Macedonia. *Corpus evidence for the acquisition of modal verbs of obligation by Macedonian learners of English.*

48. British Council Universities Forum 18-19 February 2013, Istanbul, Turkey.

49. 8th Macedonian–North American Conference, 7-8 July 2012, Ohrid, Republic of Macedonia. *Улогата на дискурсивните маркери при обликување на говорните чинови во македонскиот јазик: за дискурсивниот маркер „па“.*

50. Teaching Tips for BEC Vantage, February 2012, UGD, Shtip. *Teaching Tips for BEC Vantage* (workshop).

51. Introduction of the European Language Portfolio in secondary school language instruction, 18 February 2011, Skopje, Republic of Macedonia. *Introduction of the European Language Portfolio in secondary school language instruction* (workshop).

VIII. Одржано предавање по покана од научна институција

52. Пленарно предавање на тема „Developing Pragmatic Competence at A1, A2, B1 and B2 Level“ одржано по покана на ФОН Универзитет на Собирот на наставниците по англиски јазик, 22.2.2014.

53. Предавање на тема „Contrastive pragmatics“ во рамки на клиничката настава по англиска лингвистика на Факултетот за странски јазици, 4.4.2015.

IX. Рецензии на учебници, скрипти и научни трудови во домашни и меѓународни списанија и зборници

54. Доц. д-р Марија Кусевска има напишано голем број рецензии за учебници, скрипти и научни трудови во домашни и меѓународни списанија и зборници:

- 2015 – осум рецензии;
- 2014 – шест рецензии;
- 2013 – три рецензии;
- 2012 – една рецензија.

3. Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

I. Учество на проекти

55. Проект финансиран од УГД, Штип – „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“, 2015-2016.

56. „Анализа на англискиот меѓујазик од македонски говорители на А1, А2 и Б1 ниво од Заедничката европска референтна рамка за јазиците (ЗЕРР) со посебен осврт на меѓујазичното влијание“ - здружен проект на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ од УКИМ, ФОН Универзитет и Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, а финансиран од Министерството за образование (2010-2012)

57. „Зажакнување на системот за стручно усовршување на наставниците по англиски јазик“, Проект на Министерството за образование и наука, Бирото за развој на образованието и Британскиот совет (во тек).

II. Поважни изборни и други функции и членство

Во текот на изборниот период кандидатката учествува во голем број активности, комисији и тела на Филолошкиот факултет:

1. Член на Конкурсна комисија за запишување на студенти од втор циклус;
2. Член на Комисија за изработка на елаборат за додипломски студии и усогласување на наставните планови и содржини на Катедрата по англиски јазик и книжевност;
3. Член на Комисија за изработка на елаборат за постдипломски (мастер) студии и усогласување на наставните планови и содржини на Катедрата по англиски јазик и книжевност;
4. Член на уредувачки одбор на Годишен зборник на Филолошки факултет;
5. Член на Наставно-научен совет на Филолошкиот факултет;
6. Член на комисији за полагање на испити;
7. Член на комисији за одбрана на дипломски трудови;
8. Член на рецензентски комисији за избор на соработници и наставници на Филолошкиот факултет;
9. Член на Институт за јазици;
10. Член на Комисија за признавање на испити;
11. Претседател на комисија за попис на основни средства и ситен инвентар (2013, 2014).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци и приложената документација и во согласност со Законот за високо образование, со Статутот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип и со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 33 од јуни 2015 година), Комисијата со задоволство констатира дека кандидатката доц. д-р Марија Кусевска во целост ги исполнува сите суштински и законски критериумите за избор во *наставно-научно звање **вонреден професор за наставно-научната област англистика.***

Кандидатката доцент д-р Марија Кусевска со својата наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна и организациско-развојна дејност презентирала преку објавените научни трудови, кои се прикажани во табелите составен дел на Правилникот за критериумите и постапката за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област англистика придонесува кон развој на науката и поседува научни и стручни квалитети.

Рецензентска комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кандидатката **доцент д-р Марија Кусевска да биде избрана во звање вонреден професор за наставно-научната област англистика.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Елени Бужаровска, претседател, с.р.
Проф. д-р Јованка Лазаревска - Станчевска, член, с.р.
Проф. д-р Билјана Ивановска, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Избор во звање доцент	1	30			30
	ВКУПНО		30			30
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Монографија или научна книга Бр. 24, 25, 26	3	10			30
2.	Дел од монографија или научна книга Бр. 27			1	10	10
3.	Прегледен труд (СЦИ/ЦА/останати) Бр. 2, 7, 10, 14, 15, 22, 23	7	5			35
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во научно списание опфатено во (СЦИ/ЦА/ останати) Бр. 3, 4, 16 (во странство) Бр. 1, 8, 9, 12, 13, 21 (во земјава)	6	3	3	6	36
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Бр. 5, 6 (во странство) Бр. 11, 17, 18, 19, 20 (во земјава)	5	1	2	2	9
6.	Одржано предавање по покана од научна институција Бр. 53	1	2			2
7.	Учество на научен собир со реферат (постер/ усно), концерт во земјава и во странство Бр. 32, 33, 34, 37, 38, 41, 44, 45, 48 (во странство) Бр. 35, 36, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 49, 50, 51 (во земјата)	11	1,5	9	2	29
8.	Рецензент на научен труд	16	1	2	1,5	19
	ВКУПНО					170
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Пленарно предавање на стручен собир Бр. 52	1	2			2
2.	Член на уредувачки одбор на стручно списание	4	0,5			2
3.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) Бр. 55, 56, 57	3	5			15
4.	Член на факултетски орган, комисија	10	2			20
5.	Член на институтски орган, комисија	1	2			2
	ВКУПНО					41
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					241